

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов
«15» _____ 10 _____ 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО ТА АРХІТЕКТУРА ХХ – ХХІ ст.

для студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»

освітнього рівня другого (магістерського)

освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1044/18

(підпис) _____ (прізвище, ініціали)
« _____ » _____ 20 18 р.

Київ – 2018

Розробник: Коновалова Ольга Володимирівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач: Коновалова Ольга Володимирівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 8 від «30» серпня 2018 р.

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва О.В. Школьна

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

«___» _____ 2018 р.

Гарант освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» О.В. Школьна

Робочу програму перевірено
«___» _____ 2018 р.

Заступник директора
з науково-методичної та навчальної роботи А. О. Таранник

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	денна		заочна	
Вид дисципліни	обов'язкова			
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська			
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120			
Курс	5			
Семестр	9	10	9	10
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1	1	1
Обсяг кредитів	2	2	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60	60	60
Аудиторні	16	16	8	8
Модульний контроль	4	4	-	-
Семестровий контроль	-	-	-	-
Самостійна робота	40	40	52	52
Форма семестрового контролю	-	Залік	-	Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Образотворче мистецтво та архітектура ХХ-ХХІ ст.» – надати студентам комплексне уявлення про основні етапи розвитку зарубіжної архітектури та образотворчого мистецтва ХХ століття в контексті історико-культурних зрушень епохи, ознайомити з провідними мистецькими течіями та їх специфікою. Курс спрямований на формування у студентів цілісного уявлення про розмаїтий культурний простір Новітнього часу.

Завдання курсу:

- засвоєння ключових понять і принципів мистецтва ХХ ст.;
- ознайомлення студентів із основними етапами розвитку мистецтва модернізму та постмодернізму;
- охарактеризувати творчість провідних майстрів ХХ ст.;
- сформулювати уявлення про етапні твори образотворчого мистецтва і архітектури Новітнього часу;
- продемонструвати взаємозв'язок нової художньої мови мистецтва ХХ століття з перетвореннями ціннісної системи епохи;
- розвиток самостійного сприйняття процесів сучасної культури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності формуються загальні та фахові компетентності:

Програмні компетентності	Код	Значення компетентності
Загальні	ЗК 1	Світоглядна: здатність показати усвідомлення рівних можливостей і гендерних питань; здатність діяти з соціальною

компетентності (ЗК)		відповідальністю і громадянською свідомістю; знання і розуміння предметної області і розуміння професії; здатність до абстрактного та аналітичного мислення й генерування ідей; здатність бути критичним та самокритичним
	ЗК 2	Громадянська: здатність діяти на підставі етичних суджень; здатність працювати у команді; уміння мотивувати людей і досягати спільних цілей; здатність до конструктивної взаємодії з іншими людьми, незалежно від їх походження та особливостей культури, і поваги до різноманітності; здатність взаємодіяти з іншими людьми у конструктивному ключі, навіть при вирішенні складних питань; відповідально ставитися до завдань і обов'язків
	ЗК 3	Комунікативна: здатність до усного та письмового спілкування рідною мовою; здатність спілкуватися другою (іноземною) мовою; здатність до фахового спілкування з непрофесіоналами в галузі
	ЗК 4	Інформаційна: здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел; здатність до розроблення і управління проектами; здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології
	ЗК 5	Науково-дослідницька: здатність проведення досліджень на відповідному рівні; здатність генерувати нові ідеї (креативність)
	ЗК 6	Самоосвітня: Здатність навчатися та самонавчатися; здатність працювати автономно
	ЗК 7	Універсальна: здатність до планування та розподілу часу; здатність виявляти, ставити і вирішувати проблеми; здатність застосовувати знання на практиці; здатність приймати обґрунтовані рішення; можливість взяти на себе ініціативу та змінювати дух підприємництва й допитливості; здатність оцінювати і підтримувати якість роботи; здатність адаптуватися та діяти в нових ситуаціях і впоратися з тиском
Фахові компетентності (ФК)	ФК 2	Естетико-культурологічна: здатність до естетизації середовища та активної участі у соціокультурному житті; здатність виявляти художні знання, які відображають видову специфіку та взаємодію візуальних мистецтв; здатність до формування сучасного художньо-творчого мислення, застосування набутих знань на практиці.
	ФК 3	Особистісно-креативна: здатність до самостійного прийняття сміливих рішень, генерування нових оригінальних ідей для досягнення творчих цілей; здатність до самокритики задля бажання досягти успіху.
	ФК 4	Художньо-творча: здатність до самостійної науково-дослідницької, організаційної діяльності у галузі: станкового живопису, вільної та друкованої графіки, рекламного та виставкового дизайну, художньої кераміки та скла.
	ФК 7	Практична: здатність застосовувати здобуті знання на практиці, розв'язувати складні задачі в галузі виставкової, галерейної, мистецької, викладацької діяльності

3. Результати навчання за дисципліною

Студент повинен знати:

- закономірності історико-культурного процесу ХХ ст. та їх вплив на трансформацію мистецького середовища;
- основні принципи та етапи розвитку мистецтва Новітнього часу;
- провідні напрями та регіональну специфіку, що існували в мистецтві ХХ ст.;
- основні етапи творчості провідних митців ХХ ст..

вміти:

- орієнтуватися в основних тенденціях розвитку мистецтва ХХ ст.;
- орієнтуватися у спеціальній літературі, присвяченій мистецтву Новітнього часу;
- логічно репрезентувати освоєний матеріал з мистецтва зазначеного періоду;
- аналізувати та реферувати першоджерела.

Програмні результати навчання:

Код	Значення програмного результату
ПРН 1	Здатність діяти в соціумі з урахуванням світоглядних орієнтирів інших членів суспільства, навчатися й працювати
ПРН 2	Здатність усвідомлювати власну причетність до традицій і цінностей національної культури, спрямовувати власну творчість на соціальні проблеми, дотримуватися етичних принципів у професійній діяльності.
ПРН 3	Володіння методами міжособистісних комунікацій, дотримуючись норм толерантності. Здатність до творчого та професійно-ділового спілкування із застосуванням фахової термінології.
ПРН 4	Володіння знаннями в галузі сучасних інформаційних технологій, здатність застосовувати їх у професійній діяльності.
ПРН 5	Здатність вести мистецьку діяльність, знання особливостей художньої мови.
ПРН 6	Здатність до навчання й самостійної науково-дослідної діяльності
ПРН 7	Знання сучасних наукових досягнень, у тому числі міждисциплінарній галузі, здатність вести самостійну дослідницьку діяльність у галузі мистецтва на базі отриманих знань з фахових дисциплін
ПРН 9	Уміння використовувати характерні особливості художньо-образної мови різних видів та жанрів мистецтва, розуміння зв'язків образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтва, природним і культурним середовищем життєдіяльності людини.
ПРН 10	Уміння генерувати та втілювати нові оригінальні ідеї для досягнення творчих цілей. Готовність підвищити рівень власних професійних компетентностей, вивчати досвід роботи провідних зарубіжних та українських митців.
ПРН 11	Уміння вести як індивідуальну, так і брати участь у колективній експозиційній, галерейній, музейній діяльності, створювати творчі проекти, метою яких є демонстрування мистецького потенціалу країни на міжнародній арені, ознайомлення з вітчизняним культурним спадком світової спільноти

ПРН 12	Уміння працювати з об'ємною, правдоподібною та суперечливою інформацією, критично оцінювати інформацію, використовувати власний досвід, відомості з суміжних галузей
ПРН 14	Уміння реалізовувати на практиці власну концепцію творчого проекту, користуючись передовим досвідом зарубіжних і вітчизняних колег, застосовувати на практиці теоретичні знання, отримані під час навчання, а також власний досвід
ПРН 15	Володіння навичками вести професійну діяльність, прийомами професійного спілкування, нести соціальну відповідальність за результати своєї професійної праці
ПРН 16	Уміння рахуватися з соціальними нормами та правами інших людей, прагнути до повсякчасного та максимального розгортання життєвого потенціалу власної особистості
ПРН 17	Уміння особистості взаємодіяти з оточуючим соціальним середовищем, будувати партнерські стосунки, здатність до кооперації, достатній рівень комфортності для того, щоб не йти врозріз з вимогами суспільства

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Образотворче мистецтво та архітектура I половини XX ст.							
Тема 1. Вступ. Теоретичні основи мистецтва модернізму. Фовізм, експресіонізм в архітектурі, живописі.	14	2	2				10
Тема 2. Абстрактне мистецтво. Футуризм. Дадаїзм. Сюрреалізм	14	2	2				10
Тема 3. Стиль ар деко в архітектурі та образотворчому мистецтві	14	2	2				10
Тема 4. Тоталітарне мистецтво. СРСР, Німеччина. Італія.	14	2	2				10
<i>Модульний контроль</i>	4						
Разом	60	8	8				40
Змістовий модуль II. Образотворче мистецтво та архітектура II половини XX ст.							
Тема 5. Зарубіжне мистецтво 1950-60-х рр.	14	2	2				10
Тема 6. Мистецькі практики 1970-90-х рр. Теоретичні засади постмодернізму	14	2	2				10
Тема 7. Тенденції і стратегії світового та національного візуального мистецтва на межі тисячоліть	14	2	2				10
Тема 8. Архітектура другої половини XX – початку XXI століття. Головні тенденції	14	2	2				10

Модульний контроль	4						
Разом	60	8	8				40
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього	120	16	16				80

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Образотворче мистецтво та архітектура I половини XX ст.							
Тема 1. Вступ. Теоретичні основи мистецтва модернізму. Фовізм, експресіонізм в архітектурі, живописі.	14	2					12
Тема 2. Абстрактне мистецтво. Футуризм. Дадаїзм. Сюрреалізм	16		2				14
Тема 3. Стиль ар деко в архітектурі та образотворчому мистецтві	14	2					12
Тема 4. Тоталітарне мистецтво. СРСР, Німеччина. Італія.	16		2				14
Модульний контроль							
Разом	60	4	4				52
Змістовий модуль II. Образотворче мистецтво та архітектура II половини XX ст.							
Тема 5. Зарубіжне мистецтво 1950-60-х рр.	14	2					12
Тема 6. Мистецькі практики 1970-90-х рр. Теоретичні засади постмодернізму	16		2				14
Тема 7. Тенденції і стратегії світового та національного візуального мистецтва на межі тисячоліть	14	2					12
Тема 8. Архітектура другої половини XX – початку XXI століття. Головні тенденції	16		2				14
Модульний контроль							
Разом	60	4	4				52
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього	120	8	8				80

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль I. Образотворче мистецтво та архітектура I половини XX ст.

Тема 1. Вступ. Основні поняття. Теоретичні основи мистецтва модернізму. Фовізм, експресіонізм в архітектурі, живописі (2 год.)

Мистецтво XX ст.: 1) модернізм (до 60-70-х рр. XX ст.); 2) постмодернізм (60-70-ті–90-ті рр. XX ст.).

Основні передумови виникнення мистецтва модернізму: кризи суспільної свідомості, традиційної картини світу та її цінностей; переоцінка ролі особистості; втрата релігійності, нові засади у науці та філософії.

Окреслення мистецтвом поля власної проблематики, звернення до вирішення низки суто художніх проблем. Нові співвідношення: мистецтво-реальність; мистецтво-суспільство; художник-глядач.

Фовізм. Специфічні риси, етапи становлення. Виникнення терміну. Домінуючою фігурою у групі фовістів був Анрі Матісс, серед інших – Андре Дерен, Альбер Марке, Жорж Руо, Моріс де Вламінк, Кеес ван Донген.

Експресіонізм. В основі – песимістичне світовідчуття. Гротеск, виразність кольору. Група «Міст». Творчість Ернста-Людвіга Кірхнера, Еріха Хеккеля, Макса Пехштейна, Карла Шмідта-Ротлуффа, Еміля Нольде. Нове товариство художників і група «Синій Вершник» (Василь Кандинський, Олексій Явленський, Франц Марк, Август Маке, Пауль Клеє, Арнольд Шенберг).

Основні поняття теми: фовізм, кубізм, орфізм, експресіонізм, «Міст», «Синій Вершник», модернізм, постмодернізм, модерн, оновлення художньої практики, категорія новизни. Культ «індивідуального» в мистецтві, суб'єктивізм.

Семінар 1. Робота з текстом: М.Герман, гл. I. Мистецтво модернізму. Витоки.

Література основна: 1,3,5

Література додаткова: 9,12,13,14

Додаткові ресурси: 1, 4, 5

Тема 2. Абстрактне мистецтво. Футуризм. Дадаїзм. Сюрреалізм. (2 год.)

Абстракція як одна з універсальї мистецтва Новітнього часу. Виразність форми та кольору як таких. Витоки абстрактного мистецтва. Суперечності навколо започаткування абстрактного мистецтва. Напрями. Творчі пошуки В. Кандинського, його праця «Про духовне в мистецтві». Зв'язок кольору і звуку у творчості художника. Неопластицизм. Піт Мондріан, Тео ван Дусбург та угруповання «Стиль».

Авангард як радикальний різновид модернізму: вихід за межі мистецтва, спроба змінити реальність засобами мистецтва, агресивність, політизованість. Скандал і порушення табу як засобу репрезентації ідей мистецтва авангарду.

Футуризм. Маніфест футуризму. Ф. Т. Марінетті. Ідея зміни майбутнього світу засобами мистецтва та науково-технічного прогресу. Утопічність, урбанізм, культ техніки та швидкості. Джакомо Балла, Джіно Северіні, Умберто Боччоні.

Дадаїзм. Мистецтво абсурду. Передумови виникнення. Організатор руху – Трістан Тцара. Основні принципи мистецтва Дада та центри руху. Творчість Марселя Дюшана та «реді-мейд». Франсіс Пікабіа, Ман Рей, Ханс Арп, Курт Швіттерс, Макс Ернст.

Сюрреалізм. Передумови виникнення, загальна характеристика еволюції руху. «Маніфест сюрреалізму» А. Бретона. Журнал «Сюрреалістична революція». Творчість Р.Магрітта, І.Тангі, А.Массона.

Основні поняття теми: абстракція, не фігуративне мистецтво, форма, колір, неопластицизм, угруповання «Стиль», авангард, футуризм, дадаїзм, сюрреалізм, «реді-мейд», мерц-мистецтво.

Семінар 2. Архітектори і дизайнери: Ле Корбюзьє, Ейлін Грей.

Література основна: 1,3,5

Література додаткова: 8,10,11

Додаткові ресурси: 1, 4

Тема 3. Стиль ар деко в архітектурі та образотворчому мистецтві (2 год.)

Основні художні принципи і стилістичні особливості архітектури Ар Деко. Спроба створення нового універсального і синтетичного «стилю епохи» через поєднання новітніх течій і культур стародавніх цивілізацій. Поєднання ідей модерну з геометризованими формами. Оздоблення інтер'єрів. Особливості використання матеріалів і застосування колористичних співвідношень.

Архітектура США, Канади. Графічні плакати Кассандра. Живопис Тамари Лемпицької.

Основні поняття: індустріальна доба, експресіонізм, органічна архітектура, регіоналізм, конструктивізм, Ар Деко, функціоналізм, антифункціоналізм, Баухас.

Семінар 3. Стиль ар деко в скульптурі й графіці.

Література основна: 1,3,5

Література додаткова: 3,14

Додаткові ресурси: 1,4

Тема 4. Тоталітарне мистецтво. СРСР. Німеччина. Італія. (2 год.)

Термін «тоталітаризм». Загальні закономірності у розвитку мистецтва Італії, Німеччини та СРСР 30-х-50-х років ХХ століття. Ознаки тоталітарного мистецтва. Мистецтво та політика; мистецтво та пропаганда; державний

контроль над сферою культури. Відмова від розмаїття художніх мов, прагнення до уніфікації. Архітектура та проекти міської забудови. Всесвітня виставка 1937 р.: павільйони СРСР та Німеччини.

Соціалістичний реалізм як головний і єдиний напрямок офіційного мистецтва СРСР. О. Герасімов. Неофіційне мистецтво. П.Філонов, Я. Черніхов.

«Сталева романтика». Офіційне мистецтво Третього рейху. Виставка «Дегенеративне мистецтво» (1937). Стилiстичні витоки в «Новій предметності» Олександр Канольдт (1881-1939).

«Новеченто». Мистецтво періоду фашизму Італії. Зв'язок з італійським футуризмом.

Основні поняття теми: тоталітаризм, тоталітарне мистецтво, соціалістичний реалізм, державний контроль над сферою культури, уніфікація.

Семінар 4. Формули Павла Філонова, конструкції Якова Ченіхова.

Література основна: 1,3,5

Література додаткова: 3,4,6

Додаткові ресурси: 4,5

Змістовий модуль II. Образотворче мистецтво та архітектура II половини XX ст.

Тема 1. Зарубіжне мистецтво 1950-60-х рр. (2 год.)

Специфічні риси розвитку зарубіжного мистецтва другої половини XX ст. Абстрактний експресіонізм. Геометрична абстракція. Розвиток живопису дії – ташизм у творчості Дж. Поллока і Ф. Клайна. Творчість М. Ротко. «Art Brut».

Поп-арт – «популярне мистецтво», породжене суспільством споживання. Основні принципи поп-арту. Реклама та поп-арт. Увага до проблем масової культури. «Незалежна група». Творчість Д. Джонса, Е.Уорхола, Р.Раушенберга Р. Ліхтенштейна, Т. Вассельмана, Дж. Розенквіст та ін. Фотомонтаж, колаж, ассамбляж, інсталяція в поп-арті. Вплив поп-арту на гіперреалізм. Творчість Девіда Хокні. Криза модернізму. Постструктуралізм та деконструкція.

Основні поняття теми: абстрактний експресіонізм, геометрична абстракція, ташизм, «Art Brut», поп-арт.

Семінар 4. Перформанс: теорія і практика. Робота з текстом: К. Андрєєва. Перформанс.

Література основна: 5

Література додаткова: 12, 14

Додаткові ресурси: 1,4,5

Тема 2. Мистецькі практики 1970-90-х рр. Теоретичні засади мистецтва постмодернізму. (2 год.)

Специфічні риси нових течій: арте повера, мінімалізм, неоавангард, концептуалізм. Процесуальні види мистецтва: хепенінг, перформанс. Робота з простором – інсталяція, інвайромент та ін. Нові технології і мистецтво. Зародження і розвиток відео-арту. Мистецтво і природній простір: ленд-арт. Мистецтво як текст: специфіка леттризму. Характеристика загальних принципів оптичного та кінетичного мистецтва.

Періодизація постмодернізму. Принцип цитатності. Пастіш як творчий прийом. Скептичне ставлення до категорії новизни. Зміна співвідношення між формою та змістом.

Трансавангард та рух “Нових диких”: повернення до живопису. Сандро Кіа, Франческо Клементе (Італія); Георг Базеліц, Ансельм Кіфер, Зігмар Польке (Німеччина).

Основні поняття теми: мінімалізм, концептуалізм, хепенінг, перформанс, інвайромент, ленд-арт, оптичне мистецтво, кінетичне мистецтво, постмодернізм, постструктуралізм, деконструкція, плюралізм, еkleктизм, цитатність, ризома, трансавангард.

Семінар 6. Перформанс: обговорення і аналіз авторських проєктів студентів.

Література основна: 4,5

Література додаткова: 1,3,7,12,14

Додаткові ресурси: 1,2, 4

Тема 3. Тенденції і стратегії світового та національного візуального мистецтва на межі тисячоліть. (2 год.)

Особливості розвитку мистецтва на межі тисячоліть. Творчість Метью Барні, Мауріціо Каттелана, Деміана Херста, Сари Лукас, Трейсі Емін.

Діяльність українських мистецьких інституцій 1990–2000-х: Інститут проблем сучасного мистецтва, Pinchuk Art Centre, Мистецький Арсенал, Центр сучасного мистецтва «М17».

Арт-ринок на зламі ХХ–ХХІ ст. Венеційська бієнале та участь у ній незалежної України (офіційні та альтернативні проєкти).

Основні поняття теми: флеш моб, нет-арт, дігитальне відео, відеоінсталяція, мистецькі інституції.

Семінар 7. Джеф Кунс, Жан-Мішель Баскіа.

Література основна: 1,4,5

Література додаткова: 1,2,5,6

Додаткові ресурси: 1, 4

Тема 4. Архітектура другої половини ХХ– початку ХХІ століття. Головні тенденції (2 год.)

Особливості архітектури другої половини ХХ ст. Криза ідей «нової архітектури». Неофункціоналізм. Антифункціоналізм. Необруталізм. Структуралізм. Постмодернізм в архітектурі. Альдо Россі. Роберто Вентурі «Складність та протиріччя в архітектурі» (1966). Розвиток хай-теку. Ренцо Піано. Норман Фостер. Деконструктивізм. Френк Геррі. Р. Роджерс. Даніель Лібескінд. Органічний хай-тек. Сантьяго Калатрава. Заха Хадід.

Основні поняття: постмодернізм, хай-тек, неомодернізм, деконструктивізм, .

Семінар 8. Заха Хадід – архітектор, дизайнер, художник

Література основна: 4,5

Література додаткова: 3,7,13,14

Додаткові ресурси: 1,3

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	4	4
Відвідування семінарських занять	1	4	4	4	4
Відвідування практичних занять	1	Не передбачено навчальним планом			
Відвідування лабораторних занять	1	Не передбачено навчальним планом			
Робота на семінарському занятті	10	4	40	4	40
Робота на практичному занятті	10	Не передбачено навчальним планом			
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	Не передбачено навчальним планом			
Виконання завдань для самостійної роботи	5	13	65	14	70
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
	Разом	-	138	-	143
Максимальна кількість балів:		281			
Розрахунок коефіцієнта:		281 : 100=2,81			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

З метою ґрунтовного вивчення дисципліни завдання самостійної роботи складають замальовки творів запропонованих у таблиці видатних майстрів образотворчого мистецтва та архітекторів у форматі А5.

№ зп	Тема	Модуль I. Зміст завдання
1.	Теоретичні основи мистецтва модернізму. Фовізм. Кубізм. Експресіонізм	Замалювати композиції творів таких митців: - Матіс «Танок» - Пікассо «Авіньонські панянки» - Моріс Вламінк «У порту» - Мунк «Крик»
2.	Абстрактне мистецтво. Футуризм. Дадаїзм. Сюрреалізм	Замалювати композиції творів таких митців: - Боччоні «Синя танцівниця» - Дюшан «Велосипедне колесо» - Магрітт «Голконда» - Далі «Палаючий жирафа»
3	Тоталітарне мистецтво. СРСР, Німеччина. Італія.	Замалювати композиції творів таких митців: - Зелінгер «Суд Париса» - Черніхов «Аксонетрія»
4	Архітектура першої половини ХХ століття	Замалювати композиції творів таких архітекторів: - Гропіус, Баухаус - Ле Корбюзьє вілла «Савой» - Мендельсон Башта Ейнштейна
№ зп	Тема	Модуль II. Зміст завдання
1.	Зарубіжне мистецтво 1950-60-х рр. Теоретичні засади мистецтва постмодернізму	Замалювати твори таких митців: - Ротко «Червоне та оранжеве» - Паолоцци «Вона була іграшкою в руках багатія» - Уорхол «Автопортрет» - Ольденбург «М'який вентилятор» - Ів Кляйн «Антропометрії»
2	Мистецькі практики 1970-90-х рр.	Замалювати твори таких митців: - Георг Базеліц «Іриси» - Савадов і Сенченко «Сум Клеопатри» - Гнилицький «Кипятильник»
3.	Тенденції і стратегії світового та національного візуального мистецтва на межі тисячоліть	Замалювати твори таких митців: - Демієн Хьорст - Джеф Кунс
4.	Архітектура другої половини ХХ – початку ХХІ століття. Головні тенденції	Замалювати твори архітекторів: - Альдо Россі - Сантьяго Калатрава - Рем Колгас - Френк Геррі

Критерії оцінювання: головними критеріями оцінювання визначено наступні позиції: точне відтворення пропорцій – 2 бали, виконання в кольорі, підписи на звороті (автор, держава, назва, дата створення) – 2 бали, охайність подачі – 1 бал.

6.3. *Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.*

Модульний контроль проводиться у вигляді бліц-тесту: студентам демонструється 25 зображень творів мистецтва згідно програми курсу. Необхідно записати прізвище автора і назву твору. Кількість балів визначається за кількістю правильних відповідей.

6.4. *Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання*

Семестровий контроль навчальним планом відповідно до освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» передбачений в 10 семестрі у вигляді заліку, який виставляється, як сума балів за всі форми роботи протягом року.

6.5. *Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю*

Семестровий контроль навчальним планом відповідно до освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» передбачений в 10 семестрі у вигляді заліку, який виставляється, як сума балів за всі форми роботи протягом року.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни «Образотворче мистецтво та архітектура XX – початку XXI ст.»

Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II			
Назва модуля	Образотворче мистецтво та архітектура I половини XX ст				Образотворче мистецтво та архітектура II половини XX ст			
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми лекцій	Вступ. Теоретичні основи мистецтва модернізму. Фовізм. Кубізм. Експресіонізм в архітектурі, живописі.	Абстрактне мистецтво Футуризм. Дадаїзм. Сюрреалізм.	Стиль ар деко в архітектурі та мистецтві	Тоталітарне мистецтво. Німеччина. Італія. СРСР	Зарубіжне мистецтво 1950-60-х рр.	Мистецькі практики 1970-80-х рр. Теоретичні засади постмодернізму	Тенденції і стратегії світового візуального мистецтва на межі тисячоліть.	Архітектура другої половини XX – початку XXI століття. Головні тенденції.
	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>
Теми семінарських занять	Робота з текстом: М.Герман, гл.І. Мистецтво модернізму. Витоки	Архітектори і дизайнери: Ле Корбюзьє, Ейлін Грей	Стиль ар деко: скульптура, графіка	Формули Павла Філонова, конструкції Якова Ченіхова.	Перформанс: теорія і практика Робота з текстом: К. Андреева. Перформанс	Перформанс: обговорення і аналіз авторських проєктів студентів.	Джеф Кунс, Жан-Мішель Баскія	Заха Хадід – архітектор, дизайнер, художник
	<i>1 + 10 бал</i>	<i>1 + 10 бал.</i>	<i>1 + 10 бал.</i>	<i>1 + 10 бал</i>	<i>1 + 10 бал.</i>	<i>1 + 10 бал.</i>	<i>1 + 10 бал</i>	<i>1 + 10 бал.</i>
Сам. робота	П. 6.2. <i>20 балів</i>	П. 6.2. <i>20 балів</i>	П. 6.2. <i>10 балів</i>	П. 6.2. <i>15 балів</i>	П. 6.2. <i>25 балів</i>	П. 6.2. <i>15 балів</i>	П. 6.2. <i>10 балів</i>	П. 6.2. <i>20 балів</i>
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 <i>25 балів</i>				Модульна контрольна робота 2 <i>25 балів</i>			
Бали за модуль	138 балів				143 бали			
Підсумковий рейтинговий бал	281 бал (коефіцієнт успішності: $281 : 100 = 2,81$)							

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. Асеев Ю.С. Шедевры світової архітектури / Ю.С. Асеев. – К.: Радянська школа, 1982. – 87 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника).
2. Бурлака В. Історія образу. Мистецтво 2000 / Вікторія Бурлака. – К.: Фонд підтримки візуальних досліджень, 2011. – 206 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника).
3. Герман М. Ю. Модернизм. Искусство первой половины XX в. / М. Ю. Герман. – 2-е изд., испр. – СПб. : Азбука-классика, 2005. – 478 с. : ил. (Посилання на електронне джерело: <https://www.goodreads.com/book/show/12844851-xx>)
4. Ильин И. П. Постмодернизм от истоков до конца столетия : эволюция научного мифа / И. П. Ильин. – М. : Интрада, 1998. – 255 с. (Посилання на електронне джерело: https://royallib.com/book/ilin_ilya/postmodernizm_ot_istokov_do_kontsa_stoletiya___evolyutsiya_nauchnogo_mifa.html)
5. Турчин В.С. По лабиринтам авангарда / В. С. Турчин. – М. : Изд-во МГУ, 1993. – 248 с. (Посилання на електронне джерело: https://royallib.com/book/turchin_v/po_labirintam_avangarda.html)

Додаткова:

1. Андреева Е. Ю. Постмодернизм. Искусство второй половины XX–начала XXI века / Е. Ю. Андреева. – СПб. : Азбука-классика, 2007. – 485 с. : ил.
2. Бобринская Е. А. Концептуализм / Е. А. Бобринская. – М. : Галарт, 1993. – 216 с. : ил.
3. Вуек Я. Мифы и утопии архитектуры XX века / Якуб Вуек ; [пер. с польского М. В. Предтеченского] ; под ред. В. Л. Глазычева. – М. : Стройиздат, 1990. – 286 с. : ил.
4. Голомшток И. Тоталитарное искусство / Игорь Голомшток. – М. : Галарт, 1994. – 294 с. : ил.
5. Гройс Б. Комментарии к искусству / Борис Гройс ; [пер. с нем. А. Фоменко и др.]. – М. : Худож. журн. (ХЖ), 2003 – 341 с.
6. Гройс Б. Утопия и обмен / Борис Гройс. – М. : Знак, 1993. – 374 с.
7. Дженкс Ч. Язык архитектуры постмодернизма / Чарльз А. Дженкс ; [пер. с англ. А. В. Рябушина, М. В. Уваровой]; под ред. А. В. Рябушина, В. Л. Хайта. – М. : Стройиздат, 1985. – 137 с. : ил.
8. Куликова И. С. Сюрреализм в искусстве / И. С. Куликова. – М. : Наука, 1970. – 174 с. : ил.
9. Куликова И. С. Экспрессионизм в искусстве. / И. С. Куликова. – М. : Наука, 1978. – 183 с. : ил.
10. Ле Корбюзье. Архитектура XX века / Ле Корбюзье ; под ред.

- К. Т. Топуридзе. – М. : Прогресс, 1970. – 304 с. : ил.
11. Марк Шагал : истоки творческого языка художника : к 125-летию со дня рождения / Гос. Третьяковская галерея ; [сост. А. Готье и др.]. – М. : Виртуальная галерея, 2012. – 218, [1] с. : ил.
12. Модернизм. Анализ и критика основных направлений / [под ред. В. В. Ванслова, М. Н. Соколова]. – М. : Искусство, 1987. – 302 с. : ил.
13. Синий всадник / Ред.: Кандинский В., Марк Ф.; [пер., коммент. и ст. Пышновская З. С.]. – М.: Изобразительное искусство, 1996. – 192 с.: ил
14. Шукурова А. Н. Архитектура Запада и мир искусства 20 века / А. Н. Шукурова. – М. : Стройиздат, 1990. – 319 с. : ил.

9. Додаткові ресурси

1. Основні напрямки образотворчого мистецтва ХХ століття
<http://20century-art.ru/>
2. Як розуміти сучасне мистецтво
<http://www.the-village.ru/>
3. Наталія Смолянська — про часові межі сучасного мистецтва
<http://www.the-village.ru/>
4. Мистецтво ХХ століття
<http://eggheado.com/portfolio/test-razbiraetes-li-vyi-v-iskusstve-hh-veka/>
5. Підручники та книги по мистецтву ХХ століття
<http://www.alleng.ru/edu/art2.htm>